

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15.11.1994, sp. zn. 4 To 810/94, ECLI:CZ:KSCB:1994:4.TO.810.1994.1

Číslo: 27/1995

Právní věta: Důkazy, které byly provedeny před sdělením obvinění (§ 160 odst. 1, 2 tr. ř.) jednomu ze spoluobviněných, přičemž nešlo o úkony neodkladné nebo neopakovatelné, nelze v řízení před soudem použít ve vztahu k tomuto spoluobviněnému, byť byly provedeny řádně po sdělení obvinění ostatním spoluobviněným. Po sdělení obvinění však není nutné opakovat v přípravném řízení všechny tyto důkazy. Postačí provedení těch úkonů, které jsou potřebné pro rozhodnutí státního zástupce o obžalobě u tohoto spoluobviněného (§ 176 odst. 1 tr. ř.), popř. má-li být obžaloba podána, k tomu, aby byly objasněny základní skutečnosti pro rozhodnutí soudu v jeho věci (§ 188 odst. 1 písm. e/ tr. ř.).

Soud: Krajský soud v Českých Budějovicích

Datum rozhodnutí: 15.11.1994

Spisová značka: 4 To 810/94

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dokazování

Předpisy: 141/1961 Sb. § 160 odst. 1

§ 160 odst. 2

§ 176 odst. 1

§ 188 odst. 1 písm. e

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 27/1995 sb. rozh.

Důkazy, které byly provedeny před sdělením obvinění (§ 160 odst. 1, 2 tr. ř.) jednomu ze spoluobviněných, přičemž nešlo o úkony neodkladné nebo neopakovatelné, nelze v řízení před soudem použít ve vztahu k tomuto spoluobviněnému, byť byly provedeny řádně po sdělení obvinění ostatním spoluobviněným.

Po sdělení obvinění však není nutné opakovat v přípravném řízení všechny tyto důkazy. Postačí provedení těch úkonů, které jsou potřebné pro rozhodnutí státního zástupce o obžalobě u tohoto spoluobviněného (§ 176 odst. 1 tr. ř.), popř. má-li být obžaloba podána, k tomu, aby byly objasněny základní skutečnosti pro rozhodnutí soudu v jeho věci (§ 188 odst. 1 písm. e/ tr. ř.).

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15.11.1994 sp. zn. [4 To 810/94](#))

Krajský soud v Českých Budějovicích zamítl stížnost okresní státní zástupkyně v Českém Krumlově proti usnesení Okresního soudu v Českém Krumlově z 19.10.1994 sp. zn.1 T 299/94.

Z odůvodnění:

Shora citovaným usnesením rozhodl Okresní soud v Českém Krumlově podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. o vrácení trestní věci obviněných R. K., V. P. a P. B. k došetření státnímu zástupci k odstranění závažných vad přípravného řízení.

Soud prvního stupně shledal, že v průběhu přípravného řízení došlo k závažným porušením procesních předpisů ohledně obviněného V. P. K prvnímu výslechu obviněného došlo, aniž je zřejmé, zda mu vůbec bylo sděleno obvinění, a tak bylo zahájeno trestní stíhání. Dále okresní soud zdůraznil, že podstatná část důkazů byla provedena před termínem vyhotovení sdělení obvinění (dne 19. 7. 1994). Jde přitom o důkazy, které nelze považovat za neopakovatelné nebo neodkladné úkony. Podstatná část důkazů, o které se obžaloba opírá, tedy byla provedena před tím, než bylo zahájeno trestní stíhání obviněného V. P. To také znamená, že obviněný byl výraznou měrou zkrácen ve svých právech na obhajobu. K porušení těchto práv došlo i v právu zvolit si obhájce. Obviněnému byl ustanoven obhájce rozhodnutím soudce Okresního soudu v Prachaticích ze dne 21. 7.1994 sp. zn. 66/94, přičemž mu nebyla stanovena žádná lhůta, ve které by si obhájce mohl zvolit. Pokud bylo V. P. sděleno obvinění dne 26. 7. 1994, je zřejmé, že mu obhájce byl ustanoven ještě před zahájením trestního stíhání. Z toho vyplývá, že bylo porušeno ustanovení § 38 tr. ř. Konečně je v této souvislosti zřejmé, že obhájce byl ustanoven nepřislušným soudcem. Okresní soud ještě podotkl, že ve spise není doklad o tom, že by ustanovenému obhájci byl doručen záznam o sdělení obvinění, jak to požaduje ustanovení § 160 odst. 1 tr. ř.

Proti tomuto rozhodnutí podala včas stížnost okresní státní zástupkyně v Českém Krumlově. Zdůraznila, že při zahájení trestního stíhání proti V. P. nedošlo k procesnímu pochybení. Sdělení obvinění mu bylo totiž vyšetřovatelem doručeno dne 21. 7. 1994, což dokládá evidenční karta korespondence obviněného z vazební věznice v Českých Budějovicích. Výslech obviněného se konal až dne 16. 8. 1994. Dále okresní státní zástupkyně uvedla, že nelze za procesně nepoužitelné důkazy vůči obviněnému V. P. považovat ty, které byly provedeny před zahájením jeho trestního stíhání. Soud totiž nevzal v úvahu, že pro skutek a trestný čin, který je předmětem posuzování, bylo sděleno obvinění dalším dvěma osobám, a to ještě před provedením vyšetřovacích úkonů, u nichž jsou shledávány procesní vady. Obviněným R. K. a P. B. bylo sděleno obvinění dne 6. 4. 1994, což je zásadní pro závěry o procesní správnosti předmětných vyšetřovacích úkonů. Podmínky aplikace ustanovení § 160 odst. 2 tr. ř. je totiž třeba vztahovat na konkrétní skutek a trestný čin uvedený v obvinění a ne již na každou jednotlivou osobu, které bylo pro tento skutek a trestný čin obvinění sděleno. V opačném případě by s ohledem na mechanismus oznámení obvinění uvedený v § 160 odst. 1 tr. ř. docházelo ve skupinových věcech k neúměrným časovým průtahům a mnohdy i ke zmaření účelu trestního řízení, neboť vyšetřovatel by nejprve musel oznámit obvinění všem v úvahu přicházejícím osobám, které mnohdy nejsou současně k dispozici, a teprve poté provádět i základní vyšetřovací úkony. Takový výklad by byl v rozporu s hlavními zásadami a účelem trestního řízení. Pokud okresní soud shledal porušení práv obviněného V. P. v právu zvolit si obhájce a ten mu byl ustanoven soudcem Okresního soudu v Prachaticích, nejde ani v tomto případě o procesní vadu. Ustanovení obhájce nepřislušným soudcem je vadou pouze formální, která ovšem nekrátí obviněného v jeho právech. Totéž platí o chybějícím dokladu o doručení záznamu o sdělení obvinění obhájci. Z těchto důvodů by mělo být napadené usnesení zrušeno a věc vrácena okresnímu soudu k novému projednání.

Z podnětu této stížnosti přezkoumal krajský soud podle § 147 odst. 1 tr. ř. napadené rozhodnutí i

řízení jemu předcházející a dospěl k těmto závěrům:

Podané stížnosti lze dát za pravdu v tom, že vůči obviněnému V. P. bylo při zahájení trestního stíhání postupováno v souladu s ustanovením § 160 odst. 1 tr. ř.

Podle druhé věty tohoto ustanovení se trestní stíhání zahajuje tím, že osobě podezřelé ze spáchání trestného činu vyšetřovatel nejpozději na počátku prvního výslechu sdělí, že ji stíhá jako obviněného a učiní o tom záznam. Opis záznamu vyšetřovatel doručí obviněnému a do 48 hodin jej zašle státnímu zástupci a obhájci.

V době rozhodování soudu prvního stupně nebylo zřejmé, zda vyšetřovatel vůči obviněnému V. P. postupoval podle těchto ustanovení. Okresní státní zástupkyně však předložila kopii přehledu korespondence tohoto obviněného z vazební věznice v Českých Budějovicích a kopii knihy odeslané pošty z OÚV Český Krumlov, z nichž vyplývá, že obvinění v této věci bylo písemnou formou obviněnému V. P. sděleno dne 21. 7.1994, přičemž je zřejmé, že poprvé byl obviněný vyslechnut dne 16. 8.1994.

Tyto skutečnosti však nemohly postačovat k závěru, že napadené rozhodnutí je nesprávné a že proto má být zrušeno a okresnímu soudu uloženo, aby o věci znovu jednal a rozhodl. V podstatné části totiž toto rozhodnutí musel stížnostní soud akceptovat.

Především je třeba souhlasit s názorem soudu prvního stupně, že ve vztahu k obviněnému V. P. nebylo dokazování provedeno v souladu s trestním řádem a v důsledku toho byla zkrácena jeho práva.

K úvahám rozvedeným v napadeném rozhodnutí je ovšem třeba v podrobnostech dodat následující skutečnosti:

Vůči dalším obviněným, a to obviněnému R. K. a obviněnému P. B., bylo trestní stíhání zahájeno řádně již dne 6. 4. 1994. Pokud po tomto datu byly opatřeny a zajištěny důkazy prokazující jejich trestnou činnost a současně prokazující i trestnou činnost obviněného V. P., nelze takové důkazy považovat za absolutně neúčinné či nezákonné. Není totiž sporu o tom, že tyto důkazy byly zajištěny a opatřeny, jak vyplývá z příslušných protokolů, v souladu s ustanoveními hlavy páté trestního řádu (to ostatně okresní soud nezpochybnuje). Jejich důsledky však mohou nastat pouze vůči obviněným R. K. a P. B.

Ve vztahu k obviněnému V. P. však je třeba důkazy získané před zahájením jeho trestního stíhání považovat za absolutně neúčinné. V době, kdy byly prováděny, bylo především vyloučeno uplatnění jeho procesních práv. Pokud by byl činěn opačný závěr (ve smyslu použitelnosti důkazů vůči obviněnému V. P.), byl by v podstatě legalizován postup, který by v konečném důsledku mohl vést až k obcházení či znemožnění uplatnění práv obhajoby v přípravném řízení. Zvláště zřejmý je tento problém v případech nutné obhajoby.

Výsledkem těchto úvah je, že soudy prvního a druhého stupně nepovažují takové důkazy za zcela nepoužitelné, nýbrž za nepoužitelné pouze ve vztahu k obviněným, jejichž trestní stíhání v době získání důkazů ještě nebylo zahájeno. Uvedená vada ovšem může být v přípravném řízení snadno zhojena tím, že takové důkazy budou znovu provedeny tak, aby mohla být zajištěna práva obviněného (např. tím, že se umožní účast jeho obhájce). Přitom není nutné opakovat v přípravném řízení všechny tyto důkazy. Postačí provedení těch úkonů, které jsou potřebné pro rozhodnutí státního zástupce o obžalobě tohoto spoluobviněného, popř. má-li být obžaloba podána, k tomu, aby byly objasněny základní skutečnosti pro rozhodnutí soudu v jeho věci (§ 188 odst. 1 písm. e/ tr. ř.).

Úvahy okresní státní zástupkyně o nepříznivých důsledcích názorů soudu prvního stupně pro případ

vyšetřování skupinových věcí jsou proto nesprávné, nevystihují podstatu a pravý stav věci. Navíc je vhodné připomenout, že namítané problémy lze bez větších obtíží eliminovat samostatným trestním stíháním určitého pachatele, což se ostatně v praxi nezřídka děje.

Krajský soud k tomu ještě dodává, že pochopitelně specifickým případem je provádění úkonů neodkladných či neopakovatelných, kde shora rozvedené úvahy soudu nemohou bezesbytku platit, což ovšem vyplývá z povahy úkonů činěných podle § 160 odst. 2, 3, 4 tr. ř.

Dále je třeba přisvědčit názoru okresního soudu, že práva obžalovaného byla podstatně zkrácena i tím, že mu nebyla dána možnost zvolit si obhájce. Lze poznamenat, že poučení uvedené v písemném vyhotovení sdělení obvinění je zcela nesprávné. Je třeba připomenout, že orgány činné v trestním řízení jsou povinny respektovat ustanovení § 38 odst. 1 tr. ř. Jestliže obviněný nemá obhájce v případě, kdy ho musí mít (§ 36 a § 36a tr. ř.), určí se mu lhůta ke zvolení obhájce. Pokud v této lhůtě nebude obhájce zvolen, bude mu obhájce na dobu, po kterou trvají důvody nutné obhajoby, neprodleně ustanoven.

Toto ustanovení naprosto jednoznačně upravuje postup orgánů činných v trestním řízení pro případ nutné obhajoby a nelze je nikterak obcházet. V každém případě nejprve musí být dána obviněnému možnost obhájce si zvolit a k tomu se mu určí lhůta. Teprve poté, co si obviněný ve lhůtě obhájce nezvolí, musí mu být obhájce ustanoven. Tak tomu v této věci nebylo.

V podstatných otázkách tedy krajský soud souhlasil se závěry soudu prvního stupně. V přípravném řízení došlo ve vztahu k obviněnému V. P. k zásadním procesním pochybením, pro která nemůže být jeho věc dostatečně objasněna a obžaloba na něho podaná dostatečně důkazně podložená, tedy důvodná. Současně tato pochybení znamenala nepřípustný zásah do práv obhajoby. Správně proto bylo již soudem prvního stupně podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. rozhodnuto, že se předmětná věc vrací státnímu zástupci k došetření.